

ELS MILLORS CONTES
DE HANS CHRISTIAN

ANDERSEN

combel

ELS MILLORS CONTES
DE HANS CHRISTIAN
ANDERSEN

Il·lustracions de Jordi Vila i Delclòs
Traducció d'Albert Jané

COMBEL

Aquest llibre ha estat publicat l'any del Centenari
de l'Institut d'Estudis Catalans

© 2007, Jordi Vila i Delclòs per a les il·lustracions
© 2007, Combel Editorial, S.A.
Casp, 79 – 08013 Barcelona
Tel.: 902 107 007
combel@editorialcasals.com

Traducció: Albert Jané
Disseny gràfic: Pepa Estrada

Segona edició: setembre de 2007

ISBN: 978-84-9825-013-8
Dipòsit legal: B-39794-2007
Printed in Spain
Imprès a Índice, S.L.
Fluvià, 81-87 – 08019 Barcelona

No és permesa la reproducció total o parcial d'aquest llibre, ni el seu tractament informàtic, ni la transmissió en cap forma o per qualsevol mitjà, ja sigui electrònic, mecànic, per fotocòpia, per registre o altres mètodes, sense el permís previ i per escrit dels titulars del *copyright*.

ÍNDIX

7	Pròleg
13	L'encenedor
25	La princesa del pèsol
29	La sireneta de la mar
61	El vestit nou de l'emperador
69	El soldat de plom
77	El rossinyol
91	L'aneguet lleig
105	La pastora i l'escura-xemeneies
113	La noia dels llumins
117	El company de viatge
141	El que fa el vell de casa sempre està bé
149	Les flors de la petita Ida
161	La Reina de la Neu
209	El porquerol
217	El follet i el botiguer

PRÒLEG

Si mai aneu a Copenhaguen, la capital de Dinamarca, podreu veure, en una de les principals places de la ciutat, un monument a l'escriptor Hans Christian Andersen, l'autor d'aquest recull de contes que ara presentem. Així mateix, a Copenhaguen, si aneu al port, podreu admirar una estàtua de bronze que representa una sirenetta. Aquesta sirena és la protagonista d'un dels relats d'aquest recull, *La sirenetta de la mar*, un dels contes més coneguts d'Andersen. Aquesta estàtua de bronze, avui és com un símbol de la ciutat de Copenhaguen, i és coneguda arreu del món. Andersen, sens dubte, és la gran figura nacional de Dinamarca, i el més famós de tots els seus escriptors.

Hans Christian Andersen va néixer l'any 1805 a Odense, una petita ciutat de l'illa danesa de Fyn. El seu pare era sabater d'ofici i no es guanyava gaire bé la vida, per què la seva mare l'havia d'ajudar rentant roba. Es pot dir, doncs, que la família del petit Hans Christian era més aviat pobra. Andersen, però, sempre va recordar els primers anys de la seva vida com una època feliç. El seu pare li explicava rondalles i li va construir un teatret en què aquell nen imaginatiu feia representacions amb personatges de paper retallat. Els arguments d'aquestes representacions es basaven en les històries que li explicaven el seu pare i la seva àvia. Però el seu pare se'n va haver d'anar a la guerra i quan va tornar a casa es va posar malalt i es va morir quan el noi tenia tot just dotze anys. Va fer diversos oficis per guanyar alguns diners i, al capdavant, quan tenia catorze anys, va deixar Odense, la seva ciutat natal, i se'n va anar a Copenhaguen, la capital, per mirar de crear-se una situació en les coses que li agradaven, el teatre, la poesia i el món de les lletres en general. Van ser uns anys durs i difícils, que tenen un reflex en les seves

narracions, però hi va haver qui el va ajudar, va poder estudiar i, al capdavall, va aconseguir de crear-se una posició com a escriptor.

L'obra literària d'Andersen és molt variada. Va escriure novel·les, poesia, obres de teatre, articles periodístics i llibres de viatges. Però són els seus contes meravellosos, destinats a la gent molt jove però llegits per públic de totes les edats, que el van fer cèlebre, que li van donar una fama universal, que no ha fet sinó créixer al llarg dels anys. Andersen es va inspirar, per als seus relats meravellosos, en les rondalles i les llegendes dels països nòrdics, en què predominen els elements fantàstics, i en què els animals, les plantes i molts objectes cobren vida i actuen i parlen com si fossin persones. Però, de fet, la majoria dels contes que va escriure (prop de dos-cents) són originals, és a dir, inventats per ell, a diferència d'altres famosos autors de rondalles, com Perrault i els germans Grimm, que no van fer sinó transcriure les narracions que havien recollit de llavis de la gent del poble. Alguns dels seus contes són una mica tristos i no sempre acaben bé. Però en tots ells es manifesten la imaginació, la sensibilitat i també, sovint, el sentit de l'humor de l'autor. Narracions com *El soldat de plom*, *El rossinyol*, *El vestit nou de l'emperador*, *La noia dels llumins*, *La sirenetta de la mar* i *L'aneguet lleig* formen part del conjunt de textos més cèlebres, i més traduïts i més llegits, de la literatura universal. Un d'aquests contes, *L'aneguet lleig*, té un cert caràcter autobiogràfic, perquè Andersen, com l'aneguet del conte, va passar de ser un noi pobre, desvalgut i tractat sense consideració, a ser un home cèlebre, admirat i ben considerat per tothom.

De les altres obres d'Andersen, l'única que encara avui es fa llegir és la seva autobiografia, que duu el títol *L'aventura de la meua vida*. Hans Christian Andersen va morir a Copenhaguen l'any 1875, quan tenia, doncs, setanta anys.

En el present volum hem aplegat quinze dels contes més representatius i més coneguts d'Andersen, que poden donar una idea del conjunt de la seva vasta obra com a contista, i que mantenen ben viu l'interès per als lectors d'avui. Diuen que un dels secrets de l'èxit extraordinari que Andersen va tenir amb aquests relats va ser el seu llenguatge senzill i directe, net i polit, sense l'artifici literari que era tan habitual en la majoria dels escriptors del seu temps. Nosaltres, en la nostra versió, hem procurat, amb un gran afany, ser fidels a aquest caràcter dels relats del gran escriptor danès, de manera que el nostre text tingui també la fluïdesa i la naturalitat dels relats originals.

Un element que ha de ser justament valorat de la nostra edició són les il·lustracions, originals de Jordi Vila i Delclòs, un dels nostres millors il·lustradors actuals. Les seves il·lustracions són alhora poètiques i realistes, i es caracteritzen per la fidelitat i l'exactitud de la seva ambientació. Els contes d'Andersen s'han de situar no en una edat remota sinó en una època una mica anterior a l'existència de l'autor. I és així que el vestuari dels personatges, els uniformes militars, els pobles, les viles i les ciutats, els carrers, els interiors dels grans palaus i de les cases de la gent senzilla que Jordi Vila ha representat en els seus dibuixos corresponen perfectament al temps, posem-hi una mica més de dos-cents anys, en què se suposa que Andersen situava els seus relats. D'altra banda, també cal destacar els ambients exòtics en què tenen lloc alguns dels contes, com, per exemple, *La sirenetta de la mar* i *El rossinyol*, que permeten que el nostre artista s'hi hagi lluit de debò. Al plaer de llegir, o de rellegir, unes narracions que conserven un atractiu que no decau, cal afegir, ara, el goig d'admirar unes il·lustracions que són unes autèntiques obres d'art.

Albert Jané

• • •

L'ENCENADOR

Un soldat feia via pel camí ral: un, dos, un dos! Duia un sarró a l'esquena i un sabre al costat, perquè venia de la guerra, i ara tornava cap a casa. I vet aquí que va trobar una bruixa en un revolt del camí. Era més lletja que un pecat, i el llavi de baix li penjava fins al pit.

–Bon dia, soldat! –va dir la bruixa–. Quin sarró més bonic que portes, i quina espasa! Ets un soldat de debò! Ara tindràs tants diners com voldràs!

–Moltes gràcies, vella bruixa! –va dir el soldat.

–Veus aquest arbre tan gros? –va dir la bruixa ensenyant-li l'arbre que tenien al costat–. De dins, és ben buit. T'hi enfiles fins dalt de tot i veuràs un forat per on et deixaràs anar fins que arribaràs al fons de l'arbre. Et lligaré una corda a la cintura perquè et pugui tornar a treure quan em cridis.

–I què hi he de fer, al fons de l'arbre? –va demanar el soldat.

–Buscar diners! –li va explicar la bruixa–. Has de saber que quan arribaràs al fons de l'arbre, veuràs un gran passadís tot il·luminat, perquè hi cremen més de cent llànties. Aleshores veuràs tres portes, i les podràs obrir. La clau és al pany. Si entres a la primera estança, veuràs que al mig hi ha un cofre molt gros, a terra, i un gos al capdamunt. Té uns ulls tan grossos com dues tasses de te, però no te n'has de preocupar. Et dono el meu davantal de quadres blaus, i el pots estendre a terra. Acosta't al gos, agafa'l, posa'l sobre el davantal, obre el cofre i agafa totes les monedes que vulguis. Són de coure,

però si t'estimes més la plata, hauràs d'entrar a l'estança següent. Hi ha un gos que té uns ulls tan grossos com dues rodes de molí, però no cal pas que t'hi amoïnis, posa'l sobre el meu davantal i agafa la plata. Però si t'estimes més l'or, també en podràs agafar, tant com en puguis portar, si entres a la tercera estança. Però el gos que hi ha sobre el cofre ple de diners té uns ulls que són tan grossos com la torre de la plaça de la vila. És un gos que es fa dir sí senyor, ja t'ho dic jo! Però no cal pas que t'hi amoïnis. Posa'l sobre el meu davantal, que no et farà res, i agafa tant d'or com vulguis d'aquell cofre.

–No està pas gens malament, tot això! –va fer el soldat–. Però jo, què t'he de donar, vella bruixa? Perquè segur que tu també vols alguna cosa, oi que sí?

–No –li va contestar la bruixa–, jo no vull ni una sola moneda! Només m'has de dur un vell encenedor que la meva àvia es va descuidar quan hi va baixar per darrer cop.

–Molt bé! Ja em pots posar la corda al voltant de la cintura.

–Ja està! –va dir la bruixa–. I aquí tens el meu davantal de quadres blaus.

Tot seguit el soldat es va enfilat a l'arbre, es va deixar anar fins al fons del forat i, tal com la bruixa li havia dit, es va trobar en un gran passadís on cremaven centenars de llànties.

Aleshores va obrir la primera porta. Oh! Hi havia el gos amb els ulls tan grossos com si fossin tasses de te, que se'l mirava fixament.

–Tu ets un bon minyó! –li va dir el soldat. I el va posar sobre el davantal de la bruixa i va agafar tantes monedes de coure com li cabien a la butxaca, va tancar el cofre, hi va tornar a posar el gos i va entrar a la segona estança. Ei! Allí hi havia el gos, amb els ulls grossos com rodes de molí.

–No m'hauries de mirar així –li va dir el soldat–, que podries agafar mal als ulls!

I va posar el gos sobre el davantal de la bruixa, però quan va veure la gran quantitat de monedes de plata que hi havia al cofre, va llançar totes les de coure que duia i es va omplir les butxaques i el sarró solament amb mone-

des de plata. Tot seguit va entrar a la tercera estança. Feia basarda de debò! El gos que hi havia tenia els ulls tan grossos com la torre de la plaça de la vila i li anaven girant talment com si fossin rodes.

–Déu vós guard! –li va dir el soldat, traient-se el casquet, perquè no havia vist mai un gos semblant, però després d’haver-se’l ben mirat va pensar que amb allò ja n’hi havia prou. El va posar sobre el davantal de la bruixa i va obrir el cofre. Verge santa! I quina quantitat d’or! N’hi havia prou per a comprar tota la vila de Copenhaguen, així com els garrinets de sucre dels venedors de lllaminadures, tots els soldadets de plom, les xurriaques i els cavallets dels parcs d’atraccions de tot el món! Quants de diners! Aleshores el soldat va llançar totes les monedes de plata amb què havia omplert les butxaques i el sarró, n’hi va posar d’or, i se’n va posar fins i tot al casquet i a les botes, de manera que amb prou feines podia caminar. Ara sí que tenia diners! Va posar el gos sobre el cofre, va tancar la porta i va cridar, des del fons de l’arbre:

–Fes-me pujar, vella bruixa!

–Ja tens l’encenedor? –li va demanar la bruixa.

–És veritat –va dir el soldat–. No hi havia pensat més.

I el va anar a buscar. La bruixa el va fer pujar, i es va tornar a trobar al camí ral, amb les butxaques, el sarró, les botes i el casquet plens de monedes d’or.

–I què en vols fer, d’aquest encenedor? –va demanar el soldat.

–No n’has de fer res! –li va dir la bruixa–. Tu ja tens els diners! Dóna’m l’encenedor.

–Ara hi corro! –va dir el soldat–. Em diràs ara mateix què en vols fer; si no, em trec el sabre i et tallo el cap.

–No! –va dir la bruixa.

I el soldat va tallar el cap de la bruixa. Allí a terra es va quedar! El soldat va posar tots els diners al seu davantal, el va embolicar com un mocador de fer farcells, es va ficar l’encenedor a la butxaca i se’n va anar cap a la ciutat.

Era una ciutat molt bonica, es va hostatjar al millor hostel, va demanar una habitació de primera i el menjar que més li agradava, perquè ara ja era ric, amb tota aquella pila de diners.

El criat que li havia de netejar el calçat va trobar que era curiós que aquell home tan ric anés amb unes botes tan velles, però encara no havia tingut temps de comprar-ne de noves. L'endemà ja va tenir unes bones botes per a anar a tot arreu i roba de la millor. El soldat, ara, era un senyor distingit, i tothom li parlava de l'esplendor de la ciutat i del rei, i li van dir que la seva filla era una princesa boniquíssima.

–I no la podria veure? –va demanar el soldat.

–No és permès de veure-la –li van contestar, unànimement–. Viu en un gran castell de coure, envoltat de muralles i de torres. Només la pot anar a visitar el rei, perquè, segons una predicció, es casarà amb un simple soldat, i això al rei no li agrada gens!

«M'agradaria veure-la», va pensar el soldat. Però era impossible que li concedissin el permís necessari.

Ara vivia la mar de bé, anava al teatre, es passejava amb el cotxe pel jardí del rei, i donava molts diners als pobres, cosa que estava molt bé de la seva part.

I és que sabia molt bé el pa que s'hi dóna, quan un no porta ni cinc a la butxaca.

Ara era ric, tenia roba bona, i així va fer molts amics, que sempre li deien que era tan bon noi, un home de món de debò, i això al soldat li feia molt el pes! Però com que cada dia gastava tants diners, i no en guanyava cap, va arribar un moment en què només li quedaven dues monedes. I va haver de deixar aquella habitació de primera i instal·lar-se en un petit recambró sota teulada, raspallar-se les botes ell mateix, i sargir-les amb una agulla saquera, i els seus amics ja no l'anaven a veure perquè calia pujar massa graons.

Era negra nit i no podia ni comprar-se una espelma, però va recordar que n'hi havia una punta amb l'encenedor que havia agafat al fons de l'arbre on la bruixa l'havia ajudat a baixar. Va treure l'encenedor i la punta d'espelma, però en el moment en què va rascar l'encenedor i les primeres espurnes van brollar de la pedra, la porta es va obrir de cop i volta i el gos que tenia els ulls tan grossos com si fossin tasses de te, que ja havia vist al fons de l'arbre, se li va plantar al davant i li va dir:

–Què em mana, el meu amo?

–Té! –va fer el soldat–. Vet aquí un encenedor ben curiós, amb el qual podré tenir tot el que vulgui! Porta'm diners –va dir al gos. I sí, el gos que desapareix i que al cap de poc torna a ser allí duent a la boca una bossa tota plena de monedes.

Ara, el soldat ja sabia com funcionava, el seu encenedor. Si el rascava una vegada, era el gos que hi havia al cofre de les monedes de coure que es presentava, si el rascava dues vegades, venia el que tenia les monedes de plata, i si el rascava tres vegades venia el de les peces d'or. El soldat va poder tornar a l'habitació de primera, va tornar a anar molt ben vestit, i els amics s'hi van fer un altre cop, i sempre li expressaven el seu afecte.

Aleshores se li va ocórrer de pensar:

–Ja és ben curiós, que no pugui veure aquesta princesa. Tothom diu que és tan atractiva! Però de què li serveix si no es pot bellugar del castell de coure amb totes aquelles torres! Realment, no la puc veure? On és, el meu encenedor?

El va fer funcionar i es va presentar el gos dels ulls grossos com tasses de te.

–Ja sé que ara és de nit –va dir el soldat–, però m'agradaria tant, veure la princesa, encara que només fos un moment.

El gos ja havia passat la porta, i abans que el soldat tingués temps de girar-se, ja tornava a ser allí, acompanyat de la princesa. Anava a l'esquena del gos i dormia, i feia tant de goig que tothom es podia adonar que era una princesa

de debò. El soldat no es va poder contenir, i li va fer un petó, que per alguna cosa era un soldat.

El gos se'n va tornar amb la princesa, però l'endemà al matí, quan prenia el te amb el rei i la reina, la princesa va explicar que havia tingut un somni molt curiós, en què hi havia un gos i un soldat. Ella anava a cavall del gos i el soldat li havia fet un petó.

–Sembla un conte de la vora del foc! –va dir la reina.

A la nit següent, una de les velles dames d'honor es va haver de quedar vetllant al costat del llit de la princesa, per mirar de saber si allò era un somni o a veure què era.

El soldat tenia moltes ganes de tornar a veure l'encantadora princesa, i a la nit va venir el gos, es va endur la noia i va arrencar a córrer tan de pressa com podia, però la dama d'honor es va posar unes botes d'aigua i va anar darrere el gos, corrent tant com ell. Quan va veure que entraven en una casa molt gran va pensar: «Ara ja sé on és!», i amb un tros de guix va fer un senyal a la porta. I va tornar a casa seva, a dormir, i el gos va tornar la princesa al castell. Però quan va veure que havien fet una creu a la porta de la casa on vivia el soldat, ell també va agafar un tros de guix i va fer creus a les portes de totes les cases de la ciutat, perquè era un gos llest de mena, i ara la dama d'honor no podia dir quina casa era perquè hi havia creus a totes les portes.

L'endemà a primera hora, el rei, la reina, la dama d'honor i tots els oficials van sortir a veure on havia anat la princesa.

–És aquí! –va dir el rei, quan va veure la primera porta on hi havia una creu.

–No, és allí, estimat marit! –li va contestar la reina, que havia vist la segona porta on també hi havia una creu.

–Però allí n'hi ha una altra, i allí una altra! –van dir tots. A tot arreu on miraven veien una creu a la porta. I es van adonar que no calia que busquessin més.

Però la reina era molt llesta, i sabia alguna cosa més que passejar dalt la carrossa. Va agafar les seves tises d'or, va tallar uns bons trossos d'una peça de seda i va fer una bossa que va omplir de farina de sègol, la va lligar a l'esquena de la princesa, i tot seguit va fer un foradet a la bossa, perquè la farina anés caient al llarg del camí que seguiria la princesa.

A la nit va tornar el gos, es va endur la princesa a l'esquena, i al galop la va portar fins al soldat, que n'estava tan enamorat que hauria volgut ser un príncep per a poder-s'hi casar.

El gos no es va adonar que la farina havia caigut des del castell fins al peu de la finestra del soldat, per on passava amb la princesa després d'haver-se enfilat per la paret. L'endemà al matí, el rei i la reina van anar fins on hi havia el soldat i el van fer agafar i posar a la presó.

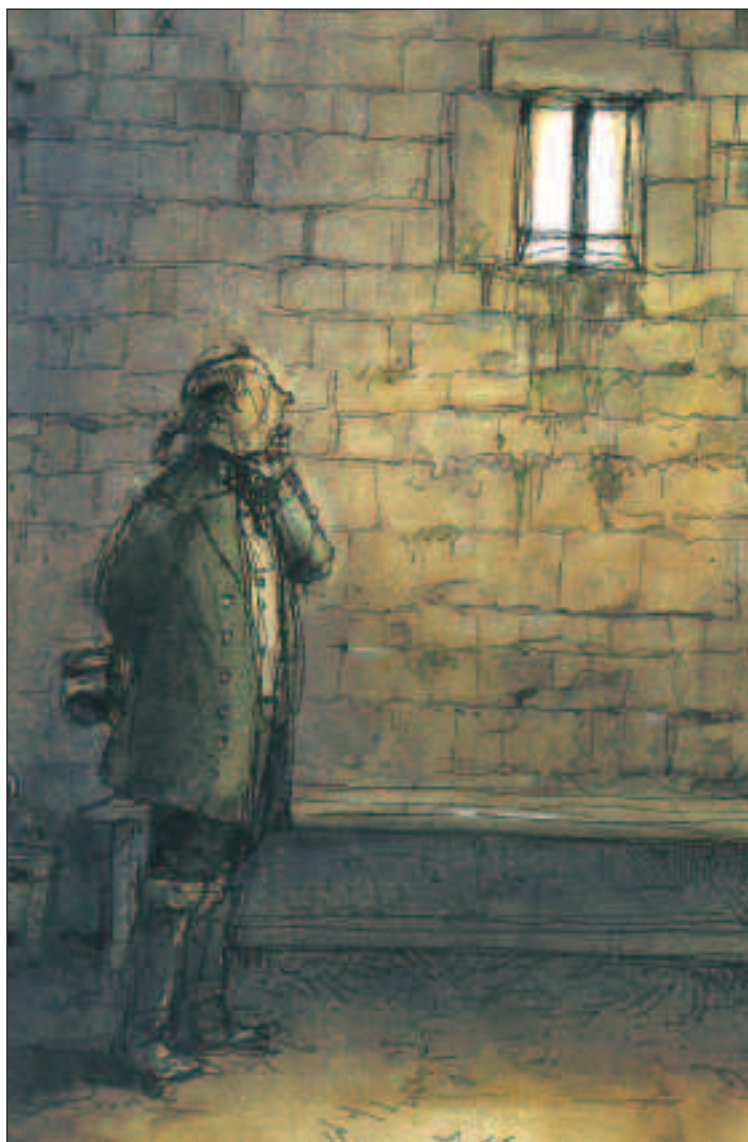
Ara sí que estava ben arreglat! Era un lloc molt fosc, i s'avorria. Aleshores li van dir:

–Demà et penjarem!

No era una cosa gens agradable de sentir, i, a més, l'encenedor li havia quedat a l'hostal. L'endemà al matí, a través dels barrots de ferro de la finestra, va veure tota la gent que s'afanyava a sortir al carrer per veure com el penjaven. Va sentir els timbals i va veure els soldats com marxaven al pas. Tothom corria. També hi havia un aprenent de sabater que anava amb un davantal de cuir i unes sabatilles. Anava tan de pressa que una de les sabatilles li va sortir disparada i va anar a picar contra la paret on el soldat mirava a través dels barrots de ferro.

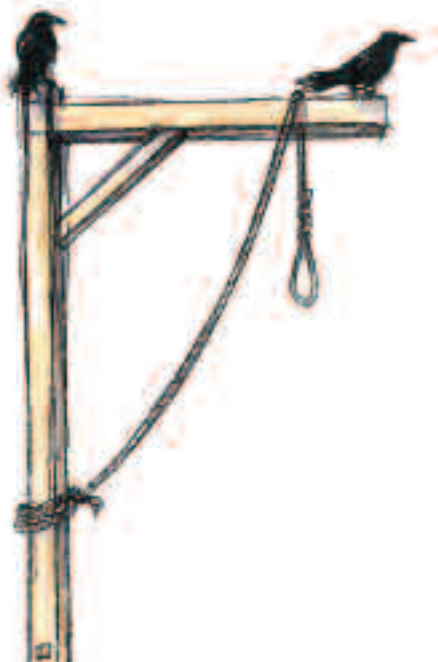
–Ei, sabateret! No cal que corris tant –li va dir el soldat–. No passarà res abans que jo no hi sigui. Però, no m'aniries pas a l'hostal, a buscar-me el meu encenedor? Et donaré quatre escuts, però hauràs de córrer com el llamp!

El sabateret va pensar que quatre escuts feien de bon guanyar, va sortir com una fletxa a buscar l'encenedor, el va portar al soldat, i... ara escoltem la continuació!

Fora vila, havien muntat una forca molt alta, i tot al voltant hi havia molts soldats i centenars de milers de persones. El rei i la reina seien en un tron molt bonic, al davant mateix del jutge i de tot el consell.

El soldat ja era dalt de tot de l'escala, però quan li van voler posar la corda al coll, va dir que abans de l'execució era costum que s'acordés al condemnat la realització d'un desig innocent. Tenia moltes ganes de fumar una pipa, que seria certament l'última que es fumaria en aquest món.

El rei no va voler dir que no, i el soldat, aleshores, va agafar el seu encenedor, el va rascar una, dues, tres vegades! i van aparèixer tots els gossos, el que tenia els ulls tan grossos com tasses de te, el que tenia els ulls tan gros-

sos com rodes de molí, i el que tenia els ulls tan grossos com la torre de la plaça de la vila.

–Ajudeu-me, ara, perquè no em pengin! –va dir el soldat.

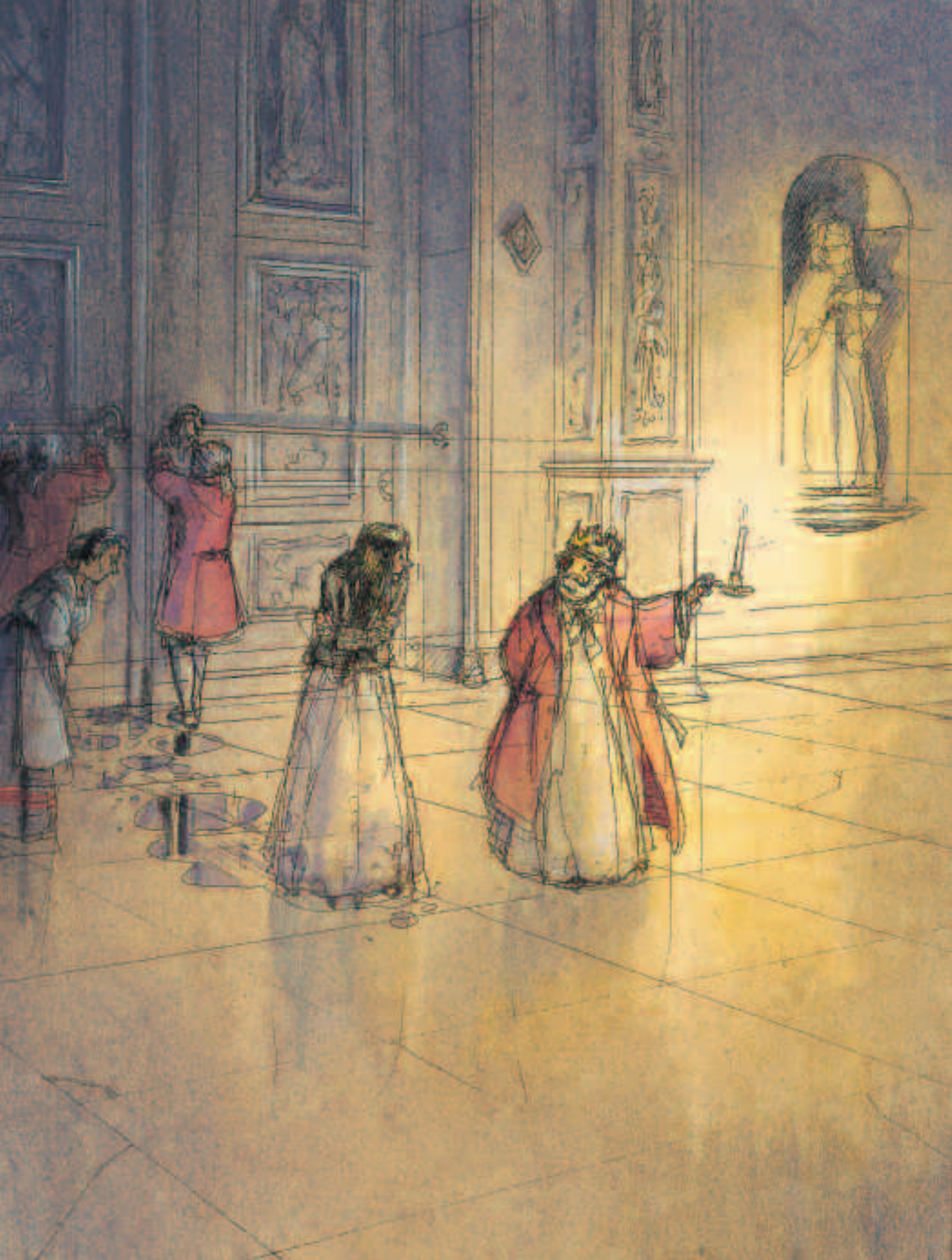
I els gossos es van llançar sobre els jutges i els consellers, n'agafaven un per les cames, un altre pel nas i els llançaven enlaire, a unes quantes canes d'alçada, de manera que quan queien es feien a trossos.

–A mi no! –va dir el rei. Però el gos més gros el va agafar, a ell i la reina, i els va llançar darrere els altres. Els soldats van agafar por i cridaven:

–Soldadet, seràs el nostre rei i et podràs casar amb la princesa.

I tot seguit van fer pujar el soldat a la carrossa del rei, i els tres gossos anaven al davant i cridant «Visca!», i els nois xiulaven i els soldats van presentar les armes. La princesa va sortir del castell de coure i va esdevenir reina, cosa que li va causar molt de goig. Les festes del casament van durar vuit dies, i els gossos seien a taula, amb els ulls ben oberts.

• • •

LA PRINCESA DEL PÈSOL

Una vegada hi havia un príncep que es volia casar amb una princesa, però havia de ser una princesa de bo de bo. Va viatjar per tot el món per trobar-ne, però en totes hi veia un as o un sis. De princeses, prou que n'hi ha, però no li assegurava ningú que fossin princeses de bo de bo, sempre hi havia un detall o altre que no acabava de lligar. I va tornar al seu casal molt entristit, perquè hauria volgut trobar una princesa de bo de bo.

Un dia, al vespre, es va desfermar el mal temps; llamps i trons, queia l'aigua a bots i barrals, feia por de debò. Van trucar a la porta del palau i el vell rei va anar a obrir la porta.

Era una princesa que justament passava pel carrer. Valga'm Déu, però, quina fila que feia, amb aquell aiguat tan terrible! L'aigua li regalimava pels cabells i pel vestit, li entrava per la punta de les sabates i li sortia pels talons, i va dir que era una princesa de bo de bo.

«Molt bé, això ja ho veurem!», va pensar la reina vella, però no va dir res. Se'n va anar al dormitori, va treure tota la roba del llit i hi va deixar un pèsol. Tot seguit va agafar vint matalassos de llana, els va posar sobre el pèsol, i, encara, va posar vint matalassos més de ploma sobre els vint primers.

Era allí, que havia de dormir la princesa!

L'endemà al matí li van demanar com havia dormit.

–Oh, molt malament –va dir la princesa–. No he pogut aclucar els ulls

Títols de la col·lecció

LES MILLORS RONDALLES
DELS GERMANS
GRIMM

ELS MILLORS CONTES
DE HANS CHRISTIAN
ANDERSEN

Oferim al nostre públic lector una selecció dels contes més representatius de Hans Christian Andersen, amb una edició acurada, una adaptació feta per Albert Jané que conserva la naturalitat dels relats originals i unes il·lustracions de Jordi Vila i Delclòs, alhora poètiques i realistes, que es caracteritzen per la fidelitat i l'exactitud de la seva ambientació.

La narrativa popular en un recull que eleva aquests contes a la categoria de clàssics universals.

IL·LUSTRACIONS DE JORDI VILA I DELCLÒS

